

26 czerwca 2013 r.

Wnioski Koalicji na Rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej do nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

1. Standard zgłaszanych informacji przez Gminy do Sądów Rodzinnych.

Gmina zwracając się do Sądu Rodzinnego o wgląd sytuację dziecka i rodziny, powinna jednocześnie obligatoryjnie wykazać się, jakimi działaniami objęta była rodzina, w jakim okresie, jakie płyną z tej pracy wnioski?

Pozwoli to, na jakość podejmowanych decyzji przez Sądy Rodzinne oraz skróci postępowanie.

2. Ujednolicenie sytuacji wszystkich rodzin i dzieci niezależnie od tego czy mają przydzielonego asystenta czy nie.

Art. 11.

1. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na za-sadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.2)).

2. Po przeprowadzeniu wywiadu, o którym mowa w ust. 1, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny.

3. Jeżeli z analizy, o której mowa w ust. 2, wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie **lub opracowuje i realizuje plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, uwzględniający pomoc małoletnim dzieciom, które wychowują się w tej rodzinie, o którym mowa w Art. 15 w ust. 1 pkt 1 i pkt 3.**

4. Po otrzymaniu wniosku, o którym mowa w ust. 3, kierownik ośrodka pomocy społecznej:

1) przydziela rodzinie asystenta rodziny albo

2) występuje do jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny albo

3) występuje do podmiotu, któremu gmina zleciła realizację pracy z rodziną na podstawie art. 190, o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

3. Dookreślenie celów pieczy zastępczej.

Art. 33 Piecza zastępcza zapewnia:

1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub **gdy to niemożliwe** – dążenie do przysposobienia dziecka

Należy uwypuklić dookreślić w przepisach zapis „**gdy to niemożliwe**”, ponieważ w dalszym ciągu system działa bardzo często jakby nie dobro dziecka było najważniejsze, a tylko praca z rodziną. A jak wiemy nie zawsze (nawet często) dobro dziecka i rodziny nie jest tożsame. Przyzwolenie na takie interpretacje prawa jest zgodą na przedmiotowe traktowanie dzieci.

4. Rozszerzenie zadań rodziców zastępczych o reprezentowanie interesów dziecka.

Art. 40.

1. Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

1) traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;

2) zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;

- 3) zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- 4) zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- 5) zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- 6) zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- 7) umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

8) reprezentują interesy dziecka

2. Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

5. Zaświadczenie lekarskie.

Art. 42. 1. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniami o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionymi przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;

Kwestia wymaga uregulowania, jaki zakres obejmują badania, kto jest zobowiązany do ich wystawienia.

6. Zabezpieczenie stabilizacji sytuacji dziecka i jego poczucia bezpieczeństwa.

Art. 50.

1. Jeżeli przeciwko osobie pełniącej funkcję rodziny zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka wszczęto postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania starosta może odpowiednio:

- 1) zapewnić dziecku pieczę w innej rodzinie zastępczej;

1a) pozostawić dziecko w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, pod warunkiem odseparowania osoby przeciwko, której wszczęto postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;

- 2) wyznaczyć inną osobę, spełniającą warunki dla prowadzącego rodzinny dom dziecka, o których mowa w art. 42, i powierzyć jej prowadzenie rodzinnego domu dziecka, a gdy nie jest to możliwe, zapewnić dzieciom pieczę w rodzinie zastępczej lub innym rodzinnym domu dziecka.

2. W przypadku gdy starosta zapewnił dziecku pieczę zastępczą w innej rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka albo powierzył innej osobie prowadzenie rodzinnego domu dziecka, przepisy art. 13 stosuje się odpowiednio.

7. Podniesienie jakości szkoleń dla rodziców zastępczych, którzy już sprawują pieczę.

Art. 51.

1. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka są obowiązani do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach.
2. Program szkolenia, o którym mowa w ust. 1, może zatwierdzać, na okres 5 lat, na wniosek podmiotu prowadzącego szkolenie, minister właściwy do spraw rodziny.
3. Przepisy z art. 44 ust 3-4 stosuje się odpowiednio.

8. Podniesienie standardu opieki, szczególnie w stosunku do małych dzieci powierzanych w trybie interwencyjnym.

a) Zatrudnienie pomocy – pogotowia, specjalistyczne

Art 57 ust 2

1. W przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, starosta, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Przepisy art. 64 stosuje się odpowiednio.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej, starosta może zatrudnić osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Przepisy art. 64 stosuje się odpowiednio.

Jeżeli w pogotowiu jest troje niemowląt lub dzieci niepełnosprawnych? Nie znalazłem precedensu w kraju. Hamuje to wydatnie rozwój tych tak istotnych form ROZ. Wymaga zmiany.

b)

Art. 58.

1. Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko:

- 1) na podstawie orzeczenia sądu;
- 2) w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną;
- 3) na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

2. Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego może od-mówić, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, przyjęcia dziecka:

- 1) jeżeli łączna liczba umieszczonych w tej rodzinie dzieci przekroczy 3;
- 2) powyżej 10. roku życia doprowadzonego przez Policję lub Straż Graniczną.

3) jeżeli nie posiada zatrudnionej osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, o której mowa w art. 57

3. W przypadku przyjęcia dziecka w sytuacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego informuje o tym niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin, właściwy sąd, starostę oraz ośrodek pomocy społecznej.

4. W rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o:

- 1) powrót dziecka do rodziny;
- 2) przysposobienie;
- 3) umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.

9. Zapewnienie dzieciom odpowiedniej opieki.

Art.61

1. W rodzinnym domu dziecka, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2.

2. W razie konieczności umieszczenia w rodzinnym domu dziecka rodzeństwa, za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

10. Standard podczas okresowej oceny sytuacji dziecka:

Art 76 ust 4 pkt 11

okresowa ocena sytuacji dziecka (udział prawnika z zakresu prawa rodzinnego, obligatoryjny udział służb gminnych i kuratorskich pracujących z rodziną dziecka)

Wpłyne na jakość uzyskanego materiału i pozwoli na ewentualne przygotowanie odpowiednich wniosków do Sadu Rodzinnego w interesie dziecka. W skrajnych przypadkach wytyczną do przyznania dziecku poprzez opiekunów pełnomocnika.

11. Wolontariat – jako odpowiedź na dwa poprzednie punkty

Art. 66. 1. Przy zapewnianiu pieczy i wychowania dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, organizowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Przepisy art. 64 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2. O potrzebie skorzystania z pomocy, o której mowa w ust. 1, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka informuje właściwego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Samorządy niedostatecznie korzystają z tej możliwości zapewnienia pomocy rodzinom. Jednocześnie mogłoby to powodować oszczędności środków publicznych. Ale to dzieci mają zaniżony standard opieki, więc nie jest to problemem dla samorządowca. Najczęściej działania samorządu ograniczone są do zamieszczenia informacji na stronie PCPR-u (to za mało).

12. Rodziny pomocowe – ich brak

Art 85

6. Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie.

7. Rodzina zastępcza niezawodowa oraz małżonkowie lub osoba, o których mowa w art. 74 ust. 1 pkt 2, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymują miesięcznie świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa w ust. 1.

8. Świadczenia, o których mowa w ust. 6 i 7, przysługują w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym.

Wynagrodzenie dla rodzin pomocowych, kwota 400 zł brutto za miesiąc jest dramatycznie niska. Nie znalazłem precedensu w kraju z wyższym progiem niż rzeczony 20%. Jest to hamulec blokujący pozyskiwanie rodzin pomocowych. Wymaga zmiany.

13. Zespoły ds. oceny sytuacji dziecka – ich skład

Art. 130. Oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje w konsultacji w szczególności z:

- 1) odpowiednio rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- 2) pedagogiem;
- 3) psychologiem;
- 4) właściwym asystentem rodziny;
- 5) przedstawicielem ośrodka adopcyjnego;
- 6) koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Uzupełnić zapisy o ...dokonuje... „zespołowo”...

w pkt 4 dodać lub pracownikiem socjalnym
dodać pkt 7 kuratorem sądowym

Uzupełnienie tego zespołu o jest konieczne aby wnioski, które są efektem pracy zespołu były jak najbardziej pełne i obiektywne.

14. Pomoc dla usamodzielnianej młodzieży.

Art. 140.

1. Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

- 1) przyznaje się pomoc na:
  - a) kontynuowanie nauki,
  - b) usamodzielnienie,
  - c) zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
  - a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
  - b) zatrudnienia,

c) miejsca w mieszkaniu chronionym lub usamodzielnienia

2. Przez osobę usamodzielnianą rozumie się również osobę, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności.

3. W przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywa w domu pomocy społecznej albo w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub przewlekle chorym, pomoc, o której mowa w ust. 1, nie przysługuje.

Dodatkowe uwagi na podstawie postulatów środowiska

- A. Nie najlepsza współpraca pomiędzy instytucjami RCPR-ami, OPS-ami, Kuratorami, Sądami często wpływa na:
- ⌘ niedoinformowanie RZ na temat dziecka, jego sytuacji rodzinnej, zdrowotnej itp. Art 47 jest nie w pełni realizowany;
  - ⌘ Zdarzają się przypadki pozostawienia RZ bez świadczeń np. wnioski o powierzenie pieczy.
- B. Konieczne jest wsparcie szkoleniowe i specjalistyczne dla rodziców adopcyjnych z zakresu FAS i RAD
- C. Brak rozwoju rodzinnej opieki zastępczej ze względu na dużą dowolność samorządów w tworzeniu planów rozwoju rodzinnej opieki zastępczej. Czynniki finansowe, czy inne? Bo przecież dzieci gdzieś trafiają, jeżeli nie do rodzin to do placówek?
- D. Kolejnym czynnikiem hamującym rozwój ROZ, są bardzo niskie świadczenia minimalne oraz nierealizowanie wsparcia fakultatywnego, finansowego i osobowego. Czynniki finansowe, czy inne? Bo przecież dzieci gdzieś trafiają, jeżeli nie do rodzin to do placówek?
- E. Uproszczenia w kwalifikacji rodzin pomocowych. Jeżeli RZ (opiekun bieżący) może pozwolić dziecku spędzić weekend u biologicznej babci dziecka (której często nie zna). Ale nie wolno mu powierzyć dzieci np. swojej matce, do której ma zaufanie.
- F. Dostrzegamy potrzebę dookreślenia, co powinien zawierać 3-letni gminny program wspierania rodziny oraz 3-letni powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej.

Przygotował:

Zarząd Koalicji na Rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej